

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

Етика та естетика

Методичні вказівки до самостійної роботи
для здобувачів освіти

освітньо-професійного ступеня молодший бакалавр
галузі знань 24 Сфера обслуговування
спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа
денної форми навчання

Любешів 2023

УДК 17/111.852 (07)

К 77

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» _____ Герасимик-Чернова Т.П.

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій коледжу

Бібліотекар _____ М.М. Демих

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Рекомендовано до видання на засіданні циклової методичної комісії викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, фізичного виховання та захисту України

протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Голова циклової методичної комісії _____ Л.М.Кравчик

Укладач: _____ Л.М.Кравчик, викладач вищої категорії

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Л.М.Кравчик, викладач вищої категорії, голова циклової методичної комісії викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, фізичного виховання та захисту України

Етика та естетика [Текст]: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузі знань 24 Сфера обслуговування спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа денної форми навчання /уклад. Л.М.Кравчик – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ», 2023.- с

Методичні вказівки містять пояснювальну записку, план самостійної роботи, теми рефератів, питання для самоконтролю, тестові завдання, а також список літератури.

Л.М.Кравчик, 2023

Зміст

Пояснювальна записка.....	4
Методичні вказівки до самостійної підготовки семінарських занять.....	5-6
План самостійної роботи.....	7
Індивідуальні завдання до модуля «Етика».....	8
Тестові завдання до модуля «Етика».....	9-13
Проблемно-пошукові завдання з етики.....	14
Індивідуальні завдання до модуля «Естетика».....	15
Тестові завдання до модуля «Естетика».....	16-18
Проблемно-пошукові завдання з естетики.....	19
Методичні вказівки до підготовки есе.....	20-21
Методичні вказівки до підготовки реферату.....	22-23
Орієнтовані питання для підсумкового контролю.....	24-26
Рекомендована література.....	27-28

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Естетика і етика — розділи філософії. На думку німецького філософа XX ст. Мартіна Хайдеггера, сутність філософії полягає в пізнанні світу людиною й людини світом. Йдеться про так звані одвічні питання філософії: що таке щастя, що таке прекрасне, чи може бути прекрасним життя людини, як і за яких умов? Такі питання неможливо вирішити остаточно. Кожне з них має тисячолітню історію. Найвидатніші мислителі, намагаючись відповісти на ці питання, зробили кожен свій внесок до скарбниці загальнолюдської мудрості. За визначенням Арістотеля, етика — це «філософія, що стосується людини», Еріх Фромм, розмірковуючи про проблеми етики, вважав, що «мистецтво жити» повинно спиратись на теоретичну «науку про людину». Розмірковуючи про будь-яке мистецтво, слід звернутись до його філософії; філософія мистецтва — це естетика. Усвідомлена ще в сиву давнину єдність істини, добра і краси зумовлює можливість поєднання естетики і етики в цілісний курс. Цей курс має на меті ознайомити зі спадком видатних філософів, тому що кожна людина стоїть перед дилемою: вирішувати найважливіші питання власного життя самостійно або скористатися досвідом, накопиченим людством упродовж століть.

Мета курсу: формування морального та художньо-естетичного світогляду здобувачів освіти на основі засвоєння основних парадигм етичної та естетичної культури, виробленої протягом історичного розвитку людства.

Згідно з вимогами освітньо-професійних програм у здобувачів освіти мають бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 8. Здатність знаходити творчі рішення на визначені конкретні проблеми у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 1. Застосовувати нормативно-правові акти у професійній діяльності.

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

З аудиторних занять особлива роль при цьому відводиться семінарським заняттям, які покликані допомагати здобувачам освіти закріпити одержані знання та виявити свої творчі здібності. Найбільш раціональна система підготовки до семінару включає такі етапи:

- своєчасне ознайомлення з темою семінару і питаннями, що виносяться на розгляд;
- встановлення зв'язку даної теми з відповідними розділами програми курсу;
- ознайомлення з літературою, що рекомендується до теми семінарського заняття та підготовка конспектів першоджерел;
- перегляд власного конспекту лекцій з метою з'ясування того, які питання не були висвітлені викладачем;
- вивчення відповідної теми за підручниками;
- безпосередня підготовка до виступу на семінарі: складання плану, тез або конспекту виступу;
- визначення незрозумілих питань, які слід з'ясувати на індивідуальній консультації з викладачем або на семінарі;
- самоперевірка, що включає в себе перевірку засвоєння основних понять і категорій теми (може здійснюватися декількома здобувачами освіти як перехресне опитування).

Складання плану виступу на семінарському занятті допомагає навчитись самостійно виділяти головні проблеми, питання, на яких акцентовано увагу, розташовувати їх в логічній послідовності. За допомогою плану розкривається структура прочитаних першоджерел, їх основні думки та значення.

Тези є коротко сформульованими положеннями першоджерела (без детального викладу доказів або міркувань автора твору).

Конспект – це стислий самостійний виклад основних думок автора в їх логічній послідовності з наведенням найважливіших положень (цитат). Зміст сторінки, наприклад, може бути викладено в одному абзаці, а зміст глави – на одній-двох сторінках при збереженні логічної послідовності. Основні ідеї, висновки зазвичай виділяють, підкреслюючи їх або беручи в рамку.

На семінарських заняттях викладач оцінює знання здобувачами освіти основного змісту теми, вміння складати конспект, самостійно формулювати та висловлювати думки, орієнтуватись в актуальних етичних та естетичних проблемах.

Самостійна робота включає, крім ознайомлення з рекомендованою літературою, складання конспекту, вивчення поданих питань за підручником, ще й виконання проблемно-пошукових та тестових завдань. Такі завдання спрямовані на поглиблене осмислення основних проблем курсу, пробудження активності та самостійності мислення здобувачів освіти. Тестові, а особливо проблемно-пошукові вправи, мають на меті ініціювати власні роздуми, міркування здобувачів

освіти, бажання самостійно продовжити освіту та знайти оригінальні шляхи розв'язання протиріч і вирішення ґрунтовних етико-естетичних проблем. Для виконання тестових та проблемно-пошукових завдань здобувачеві освіти необхідно користуватися не тільки підручниками, а й першоджерелами та додатковою літературою, що запропонована у даному методичному посібнику.

При цьому необхідно пам'ятати, що самостійна робота здобувачів освіти виконує в навчальному процесі кілька функцій:

1. Розвиваючу (підвищення культури розумової праці, привчання до творчих видів діяльності, вдосконалення інтелектуальних здібностей студентів);
2. Інформаційно-навчальну (навчальна діяльність на аудиторних заняттях, не підкріплена самостійною роботою, стає мало результативною);
3. Орієнтуючу і стимулюючу (процесу навчання надається прискорення і мотивація);
4. Виховну (формуються і розвиваються професійні якості фахівця);
5. Дослідницьку (новий рівень професійно-творчого мислення).

3. План самостійної роботи

Теми самостійної роботи	
Тема 1. Предмет і завдання етики. Мораль як соціальний феномен.	5
Тема 2. Головні етапи історичного розвитку етичної думки.	4
Тема 3. Поняття, структура і характеристика моральної свідомості	4
Тема 4. Моральні виміри спілкування	4
Тема 5. Національна етика. Сімейна етика. Релігійна етика. Біоетика. Професійна етика.	3
Тема 6. Визначення та сутність поняття «естетика». Основні категорії естетики	4
Тема 7. Специфіка і структура естетичної свідомості.	3
Тема 8. Мистецтво як естетичне явище. Мистецтво XX ст. в контексті європейської естетики.	3
Разом	30

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЯ «ЕТИКА»

1. Етика античності.
2. Етика Середньовіччя.
3. Арістотель – засновник етики як самостійної науки.
4. Етичні ідеї Геракліта та Демокріта.
5. Антропоцентрична етика софістів.
6. Етичний раціоналізм Сократа.
7. Свобода в етичному вченні кініків.
8. Мужність – основна категорія етики стоїцизму.
9. Етичне вчення Августина Блаженного.
10. Етика гуманізму епохи Відродження.
11. «Буття без моралі – прокляття»: етика Ф.Бекона.
12. Добро і зло в етичній системі Спінози.
13. «Розумний егоїзм»: етика епохи Просвітництва.
14. Моральний закон Іммануїла Канта.
15. Моральність та патріотизм в етиці Гегеля.
16. Етика І.Франка.
17. «Благоговіння перед життям»: етика А.Швейцера.
18. Нігілістична етика Ф.Ніцше.
19. Етика песимізму А.Шопенгауера.
20. Етика відповідальності в сучасній німецькій філософії.
21. Етичне вчення Григорія Сковороди.
22. Етичні традиції українського народу.
23. Свобода як основна етична цінність у творчості Т.Шевченка.
24. Етичне спрямування творчості Лесі Українки.
25. Діалогічна етика М.Бахтіна.

Тестові завдання для самоконтролю до модуля «Етика»

1. Термін “етика” вперше застосували у:

- а) Стародавньому Римі;
- б) Стародавньому Китаї;
- в) Давній Греції;
- г) Київській Русі.

2. Етика – це наука про ...

- а) спілкування;
- б) душу;
- г) поведінку;
- д) добро та зло.

3. Етика Стародавньої Греції акцентує увагу проблемі:

- а) роду;
- б) природи;
- в) людини;
- г) калокагатії.

4. Головною метою етики Стародавньої Греції є:

- а) евдемонія;
- б) калокагатія;
- в) катарсис;
- г) атараксія.

5. Хто є автором слів “людина є міра всіх речей”?

- а) Протагор;
- б) Сократ;
- в) Епікур;
- г) Сенека.

6. Гарний стан духу Демокріт визначав як:

- а) атараксію;
- б) катарсис;
- в) евтюмію;
- г) евдемонію.

7. Він був першим, хто обрав предметом свого розгляду моральне буття людини.

- а) Сократ;
- б) Епікур;
- в) Сенека;

г) Августин Блаженный.

8. Хто стверджував, що “мораль – це знання”?

а) Сократ;

б) Сенека;

в) Епікур;

г) Августин Блаженный.

9. Хто вважав, що основою розуміння етичних принципів є “пізнання себе самого”?

а) Протагор;

б) Горгій;

в) Сократ;

г) Хома Аквінський.

10. Основу його етики складають вчення про ідеї:

а) Сократ;

б) Платон;

в) Арістотель;

г) Епікур.

11. Про який “єдиний місток”, що відкриває шлях людині в ідеальний світ говорить Платон?

а) віра;

б) діяльність;

в) розумна душа;

г) почуття.

12. Хто розподілив усі добродієності на діаноетичні і етичні?

а) Демокріт;

б) Платон;

в) Арістотель;

г) Хома Аквінський.

13. Хто першим увів етику як самостійну дисципліну у систему науково-філософського знання?

а) Демокріт;

б) софісти;

в) Сократ;

г) Арістотель.

14. Принцип “золотої середини” є складовою етичного вчення:

а) Демокріта;

в) Епікура;

г) Арістотеля;

д) Піррона.

15. Хто автор трактату “Нікомахова етика”?

а) Протагор;

б) Платон;

в) Арістотель;

г) Сенека.

16. Хто вважається засновником етичної школи кіренаїків?

а) Антисфен;

б) Епікур;

в) Сенека;

г) Діоген.

17. Що кіренаїки вважали найвищою цінністю?

а) духовні задоволення;

б) атараксію;

в) тілесні задоволення;

г) пізнання доброчинностей.

18. Ідея необхідності досягнення людиною стану “атараксії” належить:

а) Платону;

б) Епікуру;

в) Августину Блаженному;

г) Сенеці.

19. Кого в Стародавній Греції називали собаками?

а) кіренаїків;

б) скептиків;

в) кініків;

г) епікурійців.

20. Про необхідність досягнення індивідом стану “апатії”

наголошували:

а) кініки;

б) епікурійці;

в) стоїки;

г) скептики.

21. Його етика – етика пасивного героїзму.

а) Горгій;

б) Сократ;

в) Сенека;

г) Епікур.

22. Представники якої етичної школи називали себе “шукаючими”?

а) епікурійці;

б) скептики;

в) стоїки;

г) кіренаїки.

23. Раціоналістична етика Нового часу сутністю моралі та людини в цілому визначає:

а) волю;

б) розум;

в) почуття;

г) безсвідому сферу;

24. Природний стан людини полягає в тому, що “людина має право на всі речі”. Ця ідея є основою філософсько-етичної концепції:

а) Канта;

б) Ніцше;

в) Маркса;

г) Гоббса;

25. “Благоговіння перед життям” – базовий принцип етики:

а) Арістотеля;

б) Канта;

в) Камю;

г) Швейцера;

26. Сутністю людського буття А. Камю визначає:

а) релігійні цінності;

б) розум;

в) почуття абсурду;

г) любов.

27. Основними категоріями етики є:

а) краса і прекрасне;

б) піднесене і величне;

в) добро і зло;

г) мораль і моральність.

28. Як етична категорія добро виражає:

а) насолоду, користь, земне щастя;

- б) те, що сприяє позитивному утвердженню людини в людському способі буття;
- в) відсутність зла;
- г) благо.

29. Етична категорія для позначення почуття морального осуду людиною своїх дій, мотивів і моральних якостей, має назву:

- а) сором;
- б) гідність;
- в) самоповага;
- г) самооцінка.

30. Теорія моральних цінностей має назву:

- а) аксіологія;
- б) праксеологія;
- в) онтологія;
- г) гносеологія.

5. Проблемно пошукові завдання з етики

1. Які риси професійної етики Ви вважаєте найбільш важливими в обраній Вами спеціальності? Поясніть Ваш вибір.
2. Поясніть, в чому виражається зв'язок етики та етикету і в чому вони відрізняються.
3. Перерахуйте моральні риси, які мають бути притаманні справжньому професіоналу. Яка з етичних рис професіоналізму є на вашу думку провідною?
4. У чому, на Вашу думку, полягає небезпека високого професіоналізму, позбавленого етичних засад?
5. Як Ви вважаєте, чи є етикет зовнішнім проявом внутрішньої культури особистості? Аргументуйте свою відповідь.
6. Проаналізуйте роль етикету в діловому спілкуванні.
7. Проаналізуйте основні принципи і правила ділового спілкування.
8. Дайте оцінку ролі і місця в спілкуванні людей таким формам етикету як делікатність, скромність, відчуття міри.
9. Які форми нетактовності зустрічаються Вам найчастіше?
10. Як Ви вважаєте, чи можна за допомогою правил етикету протистояти хамству і брутальності? Поясніть Вашу точку зору.
11. Як довести ціннісний характер моральної свідомості?
12. Старовинна китайська притча розповідає про юнака, який звернувся до мудреця з проханням взяти його до себе в учні з тим, щоб наставити на шлях істини.
 - Чи вмієш ти брехати? - запитав мудрець.
 - Звичайно, ні! - відповів юнак.
 - А красти?
 - Ні.
 - А вбивати?
 - Ні ...
 - То йди, - вигукнув учитель, - і пізнай все це. А пізнавши, не роби!Що хотів сказати мудрець своєю дивною порадою?
13. Як ви розумієте слова Дж. Локка: Щастя, у своєму повному обсязі є найвище задоволення, на яке ми здатні, а нещастя - найвище страждання».
14. Чи можлива чиста совість?
15. Поясніть латинську приказку: «Совість – це тисяча свідків».

6.Індивідуальні завдання до модуля «Естетика»

1. Естетика Платона.
2. Естетика християнства (Нагорна проповідь).
3. Життя Ісуса Христа як втілення християнського етичного ідеалу.
4. Символізм християнського мистецтва.
5. Леонардо да Вінчі як теоретик мистецтва (“Книга про живопис”).
6. Естетика Г. Гегеля.
7. Естетика класицизму.
8. Естетика барокко.
9. Українське барокко: література, архітектура, музика.
10. Іронія як естетична категорія.
11. І. Кант про природу генія.
12. Категорія щастя в етиці Арістотеля: блаженство споглядання.
13. Стоїцизм і епікуреїзм: дві концепції щастя.
14. Уявлення про прекрасне в історії естетики.
15. Прекрасне та потворне в житті та мистецтві.
16. Комічне як естетична категорія.
17. Про природу гумору.

7. Тестові завдання для самоконтролю до модуля «Естетика»

1. Естетику як науку про досконале визначив у XVIII ст.:

А) Д. Дідро; Б) О. Баумгартен; В) К. Гельвецій; Г) Ж.-Ж. Руссо; Д) Г. Лессінг; Е) Й. Вінкельман.

2. У системі гуманітарних наук естетика базується на філософії та пов'язана з: А) етикою; Б) історією; В) мистецтвознавством; Г) педагогікою; Д) соціологією; Е) усіма наведеними науками.

3. Естетичне – це: А) те саме, що й прекрасне; Б) результат одухотворення світу божим началом або ідеєю; В) природна здатність чуттєвого пізнання, що досягає досконалості в мистецтві; Г) ціннісне ставлення людини до світу, досконале в своєму роді.

4. Естетичне не визначає категорію: А) почуття; Б) рефлекс; В) ідеал; Г) смак.

5. Прекрасне як єдність краси та істини визначав: А) О. Баумгартен; Б) І. Кант; В) Г. Гегель; Г) А. Шопенгауер.

6. Антипод прекрасного, заперечення гармонії, міри, впорядкованості, досконалості:

А) низьке ; Б) потворне; В) трагічне.

7. Категорія естетики, що визначає виняткові явища, до яких людині важко дорівнятися; сфера майбутньої свободи людства, бажаний рівень оволодіння світом:

А) героїчне; Б) досконале; В) піднесене; Г) прекрасне.

8. Діалектику свободи та необхідності, вільного вибору людиною страждань або смерті заради вирішення суспільно вагомого конфлікту визначає категорія: А) піднесеного; Б) героїчного; В) трагічного.

9. Форми комічного: І) різка критика, викривання негативного _____;

ІІ) жартівливе висміювання незначних недоліків та протиріч _____;

ІІІ) граничне загострення, перебільшення негативних рис об'єкта висміювання _____:

А) гумор; Б) сатира; В) гротеск; Г) іронія.

10. Приховане глузування, коли про якесь явище чи особу говориться в позитивному чи захопленому тоні, але мається на увазі протилежне: А) гумор; Б) сатира; В) іронія; Г) сарказм.

11. Твердження: Чим багатша естетична практика людини або суспільства, тим багатша та складніша їхня естетична свідомість: А) правильне; Б) сумнівне; В) неправильне.

12. Естетичні почуття складаються з: А) естетичних поглядів, ідеалів; Б) естетичних концепцій, теорій; В) естетичних емоцій, переживань.

13. Вислови: «у кожного свій смак» та «про смак не сперечаються, якщо він є» – були породженням доби: А) античної; Б) середньовічної; В) ренесансної; Г) нової; Д) новітньої.

14. Категорія, якою визначається здатність до індивідуальної оцінки і відбору художніх цінностей – це: А) художня творчість; Б) художній смак; В) художня школа.

15. Естетичний ідеал – це: А) вищий рівень естетичного смаку; Б) вищий критерій естетичної оцінки дійсності; В) втілення перспективи естетичного розвитку людини та людства; Г) поєднання

названого вище.

16. Мистецтво – це: А) форма суспільної свідомості; Б) специфічний спосіб освоєння й відтворення дійсності; В) основа художньої культури; Г) майстерність; Д) поєднання названого вище.

17. Сутність естетичної функції мистецтва полягає у: А) здатності прогнозувати майбутнє; Б) передачі досвіду, фактів життя, навичок мислення; В) формуванні творчого духу та ціннісних орієнтирів; Г) А і Б.

18. Доповніть твердження: І) основа художнього твору, сукупність усіх його частин, те з чого складається твір _____; ІІ) внутрішня та зовнішня організація твору _____. А) композиція; Б) фабула; В) зміст; Г) форма.

19. До просторових мистецтв належать: А) декоративно-прикладне, архітектура; Б) скульптура, живопис; В) музика, література; Г) А і В.

20. Образотворчі мистецтва: А) архітектура, декоративно-прикладне; Б) кіно, телебачення; В) живопис, графіка; Г) скульптура, фотографія; Д) С і D.

21. Рід художньої літератури, для якого характерні розповідні твори про людей і події від імені відстороненого автора, що прагне бути об'єктивним: А) епос; Б) лірика; В) драма.

22. Казка, легенда, епопея, роман, повість, оповідання, художній нарис – основні жанри: А) епосу; Б) лірики; В) драми.

23. Найсуб'єктивніший літературний рід, у якому життя відображається через передачу почуттів, переживань, думок людини в певних обставинах, під впливом певних подій: А) епос; Б) лірика; В) драма.

24. Елегія, епіграма, ідилія, мадригал, епітафія, епіталама, сонет – основні жанри: А) епосу; Б) лірики; В) драми.

25. Рід художньої літератури, у якому явища життя й характери героїв розкриваються через вчинки і розмови дійових осіб (діалоги і монологи), і призначений для сценічного втілення: А) епос; Б) лірика; В) драма.

26. Вальс, гімн, кантата, марш, ораторія, рапсодія, романс, серенада, симфонія, хор – це: А) види музики; Б) жанри музики; В) засоби музичної виразності; Г) поєднання названого вище.

27. Струнний щипковий інструмент, що з'явився в Україні в XV-XVI ст. і особливо шанувався серед козаків, а згодом став надбанням музикантів-співців: А) басоля (бас); Б) волинка; В) бандура; Г) дрімба; Д) кобза; Е) трембіта; Є) цимбали.

28. Автором першої української опери «Запорожець за Дунаєм» (1863) був: А) Микола Лисенко; Б) Кирило Стеценко; В) Семен Гулак-Артемівський; Г) Микола Леонтович.

29. «Золота доба» української церковної музики пов'язана з творчістю: А) Максима Березовського; Б) Дмитра Бортнянського; В) Артема Веделя; Г) усіх названих вище.

30. Формалістичний напрям у сучасній музиці, головним принципом якого є випадковість

(розбризкування чорнила на нотному папері або перетасовування музичних тактів): А) альтерація; Б) алеаторика; В) поліфонія.

31. Мистецтво, в якому художній образ створюється музично організованими, умовними, виразними рухами й жестами людського тіла: А) театр; Б) цирк; В) хореографія; Г) естрада.

32. Ритуальне дійство на честь бога Діоніса у Стародавній Греції дало поштовх для розвитку такого виду мистецтва, як: А) трагедія; Б) комедія; В) драма; Г) театр.

33. Засновник українського «Молодого театру» у 1917 р., опісля названого «Березіль» з осідком у Харкові: А) Марко Кропивницький; Б) Михайло Старицький; В) Лесь Курбас; Г) Микола Садовський.

34. Фреска, темпера, пастель, гуаш, мозаїка, вітраж, олія, енкаустика:

А) види живопису; Б) техніки живопису; В) жанри живопису.

35. Наймолодший вид мистецтва: А) цирк; Б) кіно; В) телебачення; Г) естрада.

8. Проблемно- пошукові завдання з естетики

1. Які проблеми сучасної моралі Ви можете визначити і проаналізувати?
2. В чому полягають проблеми трансформації моралі в сучасній Україні?
3. Які основні етапи у розвитку естетики Ви можете визначити та надати їм характеристику?
4. Проведіть порівняльний аналіз основних видів класичного мистецтва та поясніть в чому полягає їх різниця.
5. У чому полягає виховна функція мистецтва?
6. Як Ви розумієте вислів: «Архітектура – це розмова з нащадками»?
7. У чому виявляється поліфункціональність мистецтва?
8. Коли з'явилося мистецтво?
9. Чи змінюється естетичне почуття протягом життя людини?
10. Французький філософ Ш.Монтеск'є писав: «Коли потворне для нас несподіване, воно може викликати своєрідну веселість і навіть сміх». Наведіть приклади на підтвердження цієї думки, використовуючи мистецькі, літературні образи.
11. Як Ви вважаєте, краса є зовнішньою характеристикою людини?
12. Які чинники впливають на формування естетичного почуття людини?
13. Чи є мода формою естетичної діяльності?
14. Проаналізуйте, як пов'язане моральне та естетичне в героїчному.
15. Що означає поняття «співтворчість» автора та глядача у сприйнятті художнього образу?

16. Методичні рекомендації до підготовки есе.

Написання здобувачами освіти есе з модулів «Етика» та «Естетика» є однією з важливих форм самостійної роботи. Існують певні вимоги до виконання есе:

- Дослідницький характер. Есе має містити елементи дослідження: вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (монографій, наукових статей тощо) вітчизняних та зарубіжних авторів; систематизація та аналіз різних думок і підходів, викладення власного погляду щодо розглядуваної проблеми; формулювання висновків і рекомендацій.
- Самостійний характер. Есе повинно бути не компіляцією, скомпанованого з декількох джерел, а оригінальним дослідженням, в якому автор обґрунтовано висловлює свою власну думку чи концепцію. Власне, цим і відрізняється есе від традиційних рефератів. Ця форма індивідуальної роботи була запозичена з практики західноєвропейських вищих навчальних закладів, де вона широко використовується з метою формування у здобувачів освіти навичок аналізу. Тому головне під час підготовки есе – не уникати самостійного мислення, тільки в такий спосіб можна висловити власну думку в дослідженні тієї чи іншої проблеми.
- Грамотність оформлення. Це важлива вимога до есе, яка підвищить його якість. У ньому не повинно бути граматичних та стилістичних помилок. Необхідно дотримуватись правил цитування, оформлення посилань, списку використаної літератури. Виконання цієї вимоги виховує у здобувачів освіти культуру оформлення як ділової документації, так і наукових праць, що має непересічне значення для практичної діяльності та підготовки майбутньої курсової чи дипломної роботи.

У процесі підготовки есе можна виокремити декілька етапів:

- вибір теми есе; □
- складання плану есе;
- інформаційний пошук;
- осмислення зібраного матеріалу;
- написання есе;
- подання есе для перевірки.

Теми есе з навчальної дисципліни «Етика і естетика»

1. Як Ви розцінюєте перспективи моральних цінностей у сучасному українському суспільстві?
2. Що є основною соціальною функцією моралі?
3. Чим моральна регуляція людської поведінки відрізняється від правової?
4. Чи вважали б Ви за доцільне надати основним вимогам моралі чинності правової норми?
5. Як Ви розумієте вислів “мудрість звичаю”?

6. Як впливає на мораль соціальна диференціація суспільства?
7. Чи існує прогрес у галузі моральної культури людства?
8. Які, на Вашу думку, основні концепції добра?
9. Чи можна бажати зла заради самого зла?
10. Чим Ви б вимірювали моральну гідність людського вчинку – мотивом чи результатом?
11. Чи може зло виступати засобом здійснення добра?
12. Чи потрібен людині власний “досвід зла”?
13. Обґрунтуйте підхід до проблеми евтаназії, який уявляється Вам найсправедливішим.
14. Чому людська мораль засуджує самогубство?
15. Чи може індивідуальний моральний обов’язок суперечити загальним вимогам моралі?
16. Чи повинна людина нести моральну відповідальність за провини своїх батьків, свого народу?
17. Як співвідносяться честь і гідність людини?
18. Чи важливо для людини піклуватися про власну репутацію?
19. Як пов’язані совість і свобода людини?
20. Чи може існувати “зла совість”, що докоряє людині з приводу не скоєного нею зла?
21. Яку роль відіграє розкаяння в моральному виправленні особи?
22. Може чи ні особа відчувати сором перед самим собою?
23. Як співвідносяться совість і сором?
24. Чи в усіх випадках виправдовує себе етика не насилля?
25. Чи є діяльність людини достатньою підставою для Ваших суджень про неї?
26. Чи за будь-яких обставин замкненість є негативною моральною характеристикою людської особистості?
27. Чи тотожні за своєю суттю поняття “спілкування” і “діалог”?
28. Чи гідний поваги засуджений злочинець?
29. Чи можливе співстраждання (жалість) без милосердя?
30. Що означає бути людиною ввічливою?
31. Чи можна ввічливість вважати суто зовнішньою характеристикою моральної вдачі людини?

17. Методичні рекомендації щодо оформлення та написання реферату

Щоб реферат був змістовним, необхідно приділити увагу добору матеріалу. А для цього рекомендується використати не одне джерело, а декілька. Перш за все потрібно з'ясувати, яка існує література з теми реферату, скласти її список. Користуючись різними каталогами (алфавітним, систематичним, тематичним), бібліографічними виданнями, довідковою літературою, ви знайдете необхідну вам літературу.

Реферат, як і доповідь, включає в свою структуру три частини: вступ, основну частину і висновок.

Вступ. Цей компонент не потребує цитувань (хоч вони допускаються), великої кількості абстрактних розмірковувань і великого обсягу. Обов'язково виділити предмет опису, обґрунтувати тему, яку висвітлюєте в рефераті, вказавши на персоналії, які працювали над даним питанням, назвати їх праці. Це треба робити чітко й логічно, щоб обсяг вступу не перевищував 15 % від обсягу роботи (1 сторінка).

Основна частина. Тут немає особливих регламентацій. Головне, щоб написати реферат самостійно. Матеріал, який викладаєте, необхідно обґрунтовано реферувати. Коли є аргументи і контраргументи, можна вступати в полеміку. Сміливо використовуйте цитати як для підтвердження, так і для спростування. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування - дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами із зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30 % реферату. Загальний обсяг основної частини становить приблизно 7-8 сторінок.

Висновки. Це - підсумок реферату. Тут потрібна чіткість, точність, лаконічність. Формулюються основні висновки із всього сказаного, вказуються питання, які вдалося висвітлити більш-менш повно, та ті, які потребують подальшої роботи. Жодних цитат, припущень, розміркувань.

Список використаної літератури викладається за алфавітним порядком.

Додатки. Ксерокопії ілюстрацій, словники, схеми тощо. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки, мати заголовок.

Теми рефератів з навчальної дисципліни «Етика і естетика»

1. Природа моралі та особливості її функціонування в культурі.
2. Структура моралі та її основні елементи.
3. Етика як практична філософія.
4. Моральний вимір людини як проблема етики.
5. Моральний вимір суспільства як проблема етики.
6. Етика як наука та феномен культури.
7. Основні етичні категорії та поняття.
8. Особливості функціонування моралі як сфери культури.
9. Моральні вчителі людства.

10. Видатні філософи-моралісти про головні проблеми моралі.
11. Конфуцій про любов до людини та ритуал як втілення людяності.
12. Моральне вчення Будди.
13. Ісус Христос і його моральне вчення.
14. Антична етика (Сократ, Платон, Аристотель, т. о).
15. Біоетика М.Реріха.
16. Християнська мораль в сучасному суспільстві.
17. Проблеми життя як проблеми морального досвіду .
18. Щастя . Парадокси щастя.
19. Принципи етики прав людини. Основні етичні поняття. Ідеал в етиці.
20. Добро та зло і проблема вибору.
21. Відповідальність та совість.
22. Свобода вибору та відповідальність.
23. Справедливість як принцип моралі.
24. Естетика масової культури.
25. Місце та роль авангарду в художній культурі XX ст.
26. Футуризм як експериментальна лабораторія естетики.
27. Естетичні парадигми модернізму.
28. Відеокліп як естетичний феномен.
29. Естетика реклами.
30. Висока мода як естетичний феномен.

18. Орієнтовні питання для підсумкового контролю

1. Поняття етики, моралі, моральності.
2. Основні проблеми науки етики.
3. Сутнісні ознаки етики як науки.
4. Структура етики. Взаємозв'язок етики з іншими науками.
5. Специфіка етичного знання у давньосхідній релігійно–філософській традиції.
6. Розвиток моральної рефлексії в античній філософії.
7. Основна етична проблематика Середньовіччя.
8. Етичні погляди Нового часу.
9. Морально – етичні пошуки в українській філософії.
10. Основні концепції походження моралі.
11. Передумови виникнення і походження моралі.
12. Моральні норми родоплемінного суспільства.
13. Розвиток моральності у рабовласницькому суспільстві.
14. Станово – корпоративна мораль феодалізму.
15. Буржуазна мораль та її головні риси.
16. Моральний розвиток сучасної цивілізації. Поняття „морального прогресу”.
17. Глобальні проблеми сучасної цивілізації у світлі загальнолюдських моральних цінностей.
18. Етичні концепції в сучасній західній філософії.
19. Основні соціальні функції моралі.
20. Моральна свідомість та її структура.
21. Основні категорії етики та їх загальна характеристика.
22. Історичний характер категорій добра і зла.
23. Проблема сенсу життя людини.
24. Моральний обов'язок і моральна відповідальність.
25. Совість та сором – провідні категорії моральної свідомості людини.

26. Категорії честь і гідність, їх співвідношення.
27. Категорія справедливність та її значення в суспільно—історичному розвитку людства.
28. Щастя та його найважливіші чинники.
29. Категорія любові та її значення в розкритті сутнісних сил людини.
30. Моральні основи шлюбно—сімейних стосунків.
31. Моральна цінність товарищкості і дружби.
32. Свобода особистості і моральний вибір.
33. Спілкування як форма моральної активності людини.
34. Культура спілкування. Етичні форми поведінки.
35. Виховання моральної культури спілкування в сучасних умовах України.
36. Естетика як наука. Місце естетики в системі філософських наук.
37. Предмет і завдання естетики.
38. Естетична свідомість та її специфіка.
39. Структура естетичної свідомості.
40. Естетична діяльність та сфери її прояву. Творчий аспект естетичної діяльності.
41. Естетичний та художній смак.
42. Естетичний ідеал та його значення у формуванні духовних орієнтирів людини.
43. Поняття естетичних категорій та специфіка їх прояву.
44. Категорія „прекрасне” та естетичний ідеал.
45. Категорії „гармонія” і „міра”.
46. Прекрасне і потворне, їх діалектичний зв’язок.
47. Категорії „піднесене”, „героїчне” і „низьке”.
48. Трагічне та його специфіка в житті і мистецтві.
49. Комічне та форми його прояву. Основні типи комізму.
50. Мистецтво як найвищий рівень художнього освоєння світу людиною.

51. Основні види мистецтва та їх філософський зміст.
52. Виховна роль мистецтва.
53. Основні художні напрями як філософське вираження сутності епохи.
54. Естетична і художня культура суспільства.
55. Специфіка творчого процесу в мистецтві.
56. Філософсько–теоретичні пошуки в мистецькій практиці XX століття

19. Рекомендована література

1. Анучина Л. В. Соціальне призначення мистецтва в різні культурні епохи: навч. посіб. Х. : Регіон-інформ. 2003. 96 с.
2. Гриценко Т. Б. Етика ділового спілкування: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
3. Естетика: навч. посіб. / за ред. В. О. Лозового. К. : Юрінком Інтер. 2005. 208 с.
4. Етика та естетика: навч. посіб. / Петрушенко В. Л. та ін Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». 2008. 180 с.
5. Етика : навч. посіб. / за ред. В. О. Лозового. Київ : Юрінком Інтер. 2007. 223 с.
6. Етика і психологія ділового спілкування: навчально-методичний посібник для студентів напряму «Документознавство та інформаційна діяльність» / автор-упорядник К. В. Джеджера. Рівне: РДГУ. 2011. 240 с.
7. Етика та естетика: підруч. для студ. ВНЗ реком. МОНУ. / за ред. В.Л. Петрушенка. Львів : Новий Світ-2008. 240 с.
8. Кривцун О.А. Естетика: навч. посіб. М. : Аспект Пресс. 2003. 447 с.
9. Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посібник. Суми: Університетська книга. 2005. 222 с.
10. Левчук Л. Т. Естетика: навч. посіб. К. : Вища школа. 2000. 399 с.
11. Малахов В. Етика: навч. посіб. К. : Либідь. 2000. 382 с.
12. Малахов В. А. Етика. Курс лекцій: навч. посіб. 4-те вид. К. : Либідь. 2002. 199 с.
13. Мовчан В. С. Етика: навч. посіб. К. : Знання. 2007. 483 с.
16. Прикладна етика : навч. посіб. / Аболіна Т. Г. та ін. / за ред. Панченко В.І. К. : «Центр учбової літератури». 2012. 392 с.
18. Прилуцька А. Є. Культурологія (культурологія, етика, естетика) : навч. посіб. Харків : Торсінг плюс. 2009. 288 с.
19. Тофтул М. Г. Етика: навч. посіб. К. : Академія. 2006. 416 с.
20. Філоненко М. М. Психологія спілкування: підруч. К. : Центр учбової літератури. 2008. 224с

- 21.Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: курс лекцій. К. : МАУП. 1999. 203 с.
- 22.Шиманова О. Етика і професійна етика : навч.-метод. посіб. Львів : ПП Сорока Т. Б. 2012. 131 с.
- 23.Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування: навчальний посібник. Київ : Лібра, 2003. 416 с.
- 24.Юрій М. Ф. Етика: підруч. К. : Дакор. 2006. 320 с.

Етика та естетика [Текст]: методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр 24 Сфера обслуговування 241 Готельно-ресторанна справа денної форми навчання / уклад. Л.М.Кравчик – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ», 2023. – 29с

Комп'ютерний набір і верстка : Л.М.Кравчик
Редактор: Л.М.Кравчик

Підп. до друку _____ 2023 р. Формат А4.
Папір офіс. Гарн. Таймс. Умов. друк. арк. _____
Обл. вид. арк. _____ Тираж 15 прим.